

ԳՆԱԻՄԵՆԻՆ ԲԻՍՕՐԱՐԸ		
ԷՆ ԿԻՐԱՆԻ		327
ԷՆ ԱՅԿԱԼԸ		327
ՈՐԱՄԲ	6 1/2 տէ	30
ԵՐԿՐԻՆԸ	2 այրիմէ պարզոր հիասալը էՆ	56

[illegible]

ՊՈԼԻՂԱՐԻՍԹԱՆՆԵՐ ԹԱԳՈՒՄԻՆԵ ԴԱՐՇԵՐ
ՊՈԼԻՂԱՐԻՍԹԱՆՆԵՐ ԲԵՐԹԵՍՈՐՈՆԱՄԵՍԻ

Պոլարիսթանն ի իր էնայթթէ թագ-
սիսինն տօյաւը Բուսթի Պոլարիսթան-
ընըն, ինկիթէրա գօնսօյսընա
թագտիմ իյլէտիքէրի բրօթէսթօնա-
մէնին սուրէթի Մէսէնճըրտա կէօրիւ-
տիւկինտէն, թէրճէմէսինի պէր վէճհի
զիյր պէհան իտէրիդ:

Գօնսօյս հաղթթէրի,
Պէրլին գօնկրէսինին իպթիտայի
թէճէմիինտէն պէրու զաղթարա-
տա Պոլարիսթանն, ինկիթէրանն
թէքիթի իւզրէ ի իր էնայթթէ թագ-
սիս գըլընաճաղը օգուսմուշ իտէն,
պիդ պու հապտիսէ բէք օ գատար
էճէմիինտէն վիրմէտիք: Պու կիւնքի
կիւն գօնկրէսին գարարը ըսմէն նէյր
օլունմուշ օլունգունտան, գարարը
մէքիթի իսթիդրապըմը մուհիպ օլ-
մուշ տուր, հաղթար էն իսպէր ալարգ-
քի, էհայիսի ասը Պոլարիսթանն
իպարէթ օլան մէմէքէթիմիդ, Պոլար-
իսթանն պագի գալան գըսմունտան
այրըլարագ Բուսթի թէսմիին գըլընա-
ճաղ: Վէ ինկիթէրա տէվլէթի թա-
րափընտան իւնէալ օլունան պիւր նէվի
չիւպէնի մըթարիւնթ վիրիէնթէ բ-
միշ: 1876 սէնէսինտէ թամ ալթը այ
Պոլարիսթանտա վուգու պուլան
գըթթալ միւնասիպէթիյլէ մէշագ գաթ
չէքէն Պոլարիսթանտա մուսվէնթ իյլէ-
միշ օլան ինկիթի միլլէթինին մէսյե-
դը հաղթէսի թէսմիինտէն պիւր մու-
հիպ օլմադտա տըր: Պոլարը նէ
մադսէտէ եաւալար:

Ինկիթի միլլէթինին պիւրէն կէօս-
թէրտի ճիւնի թէվէճհիս ինկի-
թէրա հիւքէմէթինին ամէլ ու հա-
րէքէթինն մըթապըգ տէյիլ տիւր:
տէվլէթը միւշարիւնթա պիւր ինկի-
թիքտէ սաղլամաւա, վէ եէնիտէն տէվ-
լէթը Ալիեթինին թէհամիւլ օլունմադ
պօնուտուրաղը ալթընա ալմաւա չա-
լըմագտա տըր, տէվլէթը Ալիեթ պէշ
եիւդ սէնէտէն պէրու պիւր հայվան
եէրինն գօնարագ պիւրիմէ օ եօլտա
մուսմէլէ իթմիշ օլունգուն հալտէ, պու
տէֆա ճէնպար Հաղթը պիւրիւրի,
Բուսթի իմէրաթօրու էլի իլէ տէվլէ-
թը Ալիեթին գօնթարաղ: Բուսթի
իմէրաթօրու ի տիւնա իւզէրինտէ
ինտանլարըն պիւրիմէ օլունտուր:

Պաղը զաղթարալըն ինկիթէր-
րաւը մէտհ ու սէնա իյլէմէլէրինն
թէսմիինտէն իտէրիդ: մէքիթը զաղթ-
թարալըն պէհաննա կէօրէ, ինկի-

թէրա տէվլէթի, հէր եէրէ, հաթթա
տիւնեանն էն ուզագ գըթթարալըն
սէրպէսիէթ, ըլլագ վէ սաւաթէթի հալ
եայմագտա իմիշ: Կէօրիւնիւր քի տէվ-
լէթի միւշարիւնթա, մէքիթը ինկիթ-
լէրի, էվթօրալըն բէք աղ տէֆա
դիարէթ իթտիքէրի մէմէքէթիւր-
տէ նէյր իթմէքտէ տիւր: պուրտա,
էվթօրալըն թա կէօպէթինտէ էօյլէ
պիւր շէյ եաւաղընը կէօրմէթօրը,
հաթթա վիւքէլարալըն թալլը ու հա-
րէքէթի, պուլըն տապան տապանա
ղըտալըն ինքա իթմէք մէյալ պու-
լունտուրալըն կէօթէրիտօր:

Էօրտ Պիգօնաթիւտ, Պէրլինտէ Պու-
ղարիսթանը գուրպան իթտի: Սայիւր
միլլէթէրին քէնտիլէրէ մախուս մէն-
ֆաթթարը եօգ տուր, վէ պիւթիւն ին-
սանլար, ինկիթէրա մէնաթիւնէ իւք-
մէթ իթմէք իչին իսալգ իտիմիշ տիւր
կիպի ինկիթէրա հէր վագըթ պէնիմ
մէնֆաթթալ, պէնիմ մէնֆաթթալ
տէնէտէնէ հէր քէսին գուրաղըն սա-
ղըր իթմիշ տիւր: Պիւրիդ քի լօրտ Պի-
գօնաթիւտ, Պուղար միլլէթինին մազվ
իթմէք գարար վիրմիշ տիւր, (չիւպէ-
սիդ էյի պիւր ինկիթէ մէպիւն) իսայի
միւնտէթէն պէրու թաւալվուր իյ-
լէմիշ օլունգուն ըլնը, Պուղար միլլէ-
թինին բաշագ բարձ իթմէք տիւր: պու-
կիւնքի կիւնտէ մէքիթը բաւըն ինքա-
եէ պաշալմը տըր: Պուղար միլլէթի
զաթէն պէշ բարձաւա թագսիմ օլուն-
մուշ տուր: Եանի Պուղարիսթան ի-
մարէթի, Բուսթի, Սըրպիս, պու-
քէրէթ թէքիլ օլունան Պուղարիսթան
իլէ Բուսթիյի շարգի:

Պէրլին գօնկրէսինին հաղթարը գա-
րարըն գարը բրօթէսթօ իյլէմէք ի-
չին սէս միդի եիւքէտիւր, վէ միլլէթ-
լէր սիւքիւնտէն պիւրիւրի մազվ իթմէք
իչին ինկիթէրա թարափընտան վու-
գու պուլան թէհրիւպէթի միւսմադ-
հէսինտէ մէքիթը գարարը գապու-
լտէմէ օլունգունմուշ պէհան իտէ-
րիդ: Եիւքիթէն սէնէթէրտէն պէրու
գաւաղըն էմէքտէ, քէմիքէրիմիդի
գըրմագտա, վէ էթիմիդի կիւրմէք-
տէ օլան օլ ճէհէնէմէ լաւըք թիւրք
իտարէսինի պիւր տաճա գապուլ իտէ-
մէյիլ: Իմտի պիւրիշ օլուն քի Բու-
մէլի տէյի ալտաթըն պիւր իսիմ շըգա-
րարագ: Պուղար միլլէթինին տիւնա
եիւքիւնտէն մազվ ու նապէտիտ իթ-
մէք գօլայ պիւր շէյ օլմաւաճագ տըր:
Խայր, միլլէթիմիդ, եէնիտէն թիւրքի
իտարէսինն կէպէքտէն իսէ, պիւր տաճ:

Կաւըն գալընճաւա գաւար քէնտի-
սինի միւնտաֆա իտէնէք տիւր: Օ հալ
տէ, պիւրիմ պէտպալթ վէ վիրան պիւր
հալ քէսպ իտէն վաթանըմըտա սէլ
կիպի գաւար ագաճագ տըր: Ինկի-
թէրա տէվլէթինին միլլէթիմիդէ իթ-
միշ օլունգուն էյիլիքէր իչին թէքէք-
քիւրիմիդի պէհան իյլէտիկինիլէ պէ-
րապէր, իշ պու բրօթէսթօնմէմիդին
պիւր սուրէթինին տէ տէվլէթը միւշա-
րիւնթաւա թագտիմ իյլէմէնիլ ըրճա
իտէրիդ:

Բլօմիլ (Ֆիլիպ) 31 յուլիս 1878
Սթրիմօն, Ուլէքիման տը Բու-
նուշ, Սթրենի-Կօր վէ Բուրչու գա-
ղարը 90 բարձ քէօյլէրի վէքիլէրի-
նին իմգաւր:

Սեպտեմբեր 13 թարիխի իլէ
Մարտիտէն ալընան պիւր թէլէկրաֆա
կէօրէ, Գաւա-Պանգաւա (Մաղըպ)
գօլէրա իլլէթի մախուսի քէսպի
չիտաթ իյլէմիշ տիւր:

Կէպէնտէ Ապրէթօրնտէ (Ինկի-
թէրա) պիւր քէօմիւր մաւտէնի աթէշ
ալարագ 288 քիշի թէլէք օլունգուն տուր:

Ալմանեանն Գօպլէնջ վէ Սաւա-
լուր շէհրինտէ օն ալթը եաշընտան ա-
շաղը օլան տէլիգանլըյսըն սօգագտա
ցիկարա իչմէլէրի պու տէֆա գապըթա
թարափընտան թաճթը մէմուիւնթէթ
ալընմը տըր:

Ինկիթէրանն Կլաւթօ շէհ-
րինտէ կէօնիւլիւ ասաքիլի չափուշա-
րընտան պիւրի, գէվճիսինի պօղմաւա
թէհրիւպէ իտէր իսէ տէ, գէվճիսի
պիւր թագիւպ սօգագա շըգարագ
պաղընը շըղըրմաւը իւզէրինէ պիւ-
լիւք պիւր իզտիհամ ճէմ օլուն: Չա-
վուշ զապալ կէլէրէք գարապիւնաւ-
նը աօլունուրալ իզտիհամն իւզէրինէ
պօլաթթընտան, գուրչուն 17 եա-
շընտա պիւր գըղա թէսաւիւթլէ պի-
լարէ անիտէ թէսիմիլ Բուսթի իթմիշ տիւր:

Ալմանեան զաղթարալընտա օ-
գուստուրալ կէօրէ, բընտա տը Ե-
վարցպուրկ-Բուսթիալաւն եալէրը
հարպը գալմագամ պարոն տը Հիւմա-
րաթ իլէ 26 բնը ալաւըն իւլիսնիւ
թագուրու գօմանտան սապըգը մի-
րալայ Պիւրի պէյնինտէ կէպէնտէ
տիւնէլլ փուգու պուլարագ, միւսմա-
լէյս միւսիւ Պիւրի էօլիւմ տէրէճէ-
սինտէ մէքիւն օլունտուր: Տուէլ-
լօնուն սէպէպի, բօլիթիգաւա պիւր
մաւտէ իմիշ:

Ալէսէվիե տըղու մալիւմաթ
ալան Կաղէթ տը Դարսիւր կաղէթա-

րնա Վիլենաւտան եաղտըղարընա
կէօրէ, Լօմպարտիստա իթալա աս-
քէրինին ճէմի մաւտէսինտէն տօյաւը
պիւր թագրմ արաճիք նէշրինն սէպէ-
պիւր թագրմ վիրմէք իչին, իթալա գը-
րալը հաղթթէրի, ասքէրին թալիմի
միւնտէթինին թէմտիտի թէքիթիւն
րէտա իթմիշ, վէ ասքէրի սիւլարը-
նա կէօնտէրմիշ, վէ պու միւնասիպէթ-
լէ իրաւ իյլէտիկի պիւր նութագտա, ի-
թալա իլէ Ալթիթի պէյնինտէ ճէ-
րէնտէ իտէն միւնասէպաթըն պօղու-
մաւըն միւնասաւա իթմէքտէն գարար
վիրտիկինի ալէնէն պէհան իյլէմիշ
տիւր:

Լօնտանն Կլաւթօ զաղթարալըն, պու-
արա տէնիլ իւզէրինտէ պիւր չօգ գա-
ղար վուգու պուլարագ պիւր թա-
գըմ ֆաթիլալարըն եաւա կիւրտիլէ-
նի պիւրտիլի սըրաւա, պաշը Աթ-
լանթիլ տէ վուգու պուլան եաղըլար
իւզէրինն նաղարը տիգըթ ճէլպ վէ
տալթէ իլէ տէեօր քի Նիւր Եօրգ ի-
լէ Լիլլուր պէյնինտէ իչմէն վա-
բօրար պէյնինտէ օ տէրէճէ րէտա-
պէթ վար տըր քի միւլթէլիք վարօր
գուստանլարըն վարօրարը, միւշ-
թէրլէրի պիւրպիւրիլէ իլլինտէն ալմա-
իչին շարագ եիւրիւմէքտէ րէգապէ-
թէ շըգըրընտան Կաւթ մէվիսինտէ
վարօրարըն սիւրաթը հարէքթի էյ-
լէննէլի տիւր, ֆաղթ, պիւր վարօրըն
գարանլըք վէ պարալը պիւր կիւնտէ
սէրթ պիւր տէնիլ օրթաթնաւան, վէ
հէր թարափընտա գաւալարը պուլու-
նան սէվալիլ եաղընտան սիւրաթլէ
կիթմէսինտէ օ գաւաթ աղըր թէհիւ-
քէլէր վար տըր քի պու կիպի եարը-
լարա իսիթամ վիրմէք էճէմ ու էլլիմ
տիւր:

Վիլենաւտան Թալմա չէքիլմիշ
օլան սեպտեմբեր 13 թարիխի պիւր
թէլէկրաֆա մալիլնէ կէօրէ, Բիւր-
րէնտ վէ Տիւքթօլանն իսթիլալ գօմի-
թէլէրի Մէհմէմտ Սիւր բաշաւը էօլ-
տիւրմէք չօգտան գարար իսթիլլէր
իմիշ: Բաշայի միւշարիւնթա տուրաղա
տիւլիւրիւմիւշ, վէ մալէթինտէ պու-
լունան ասքէրլէր, սօն տաղըգտա
միւշարիւնթա իսթիլլէր իսթիլլէր տիւր:
Միւշարիւնթա մալէթինտէ Արնա-
վուտ րէտիլլէրինտէն իպարէթ իւշ
թագուր ասքէր օլուն, էրպապը գը-
եամ, ասաքիլի մէքգուստէն սիւրա-
լարը իսթիլլէրտէ, պուլար գարըն
կէպէքէքէք սիւրալարըն թէսիլմ իյ-
լէմիլլէր տիւր, շուրաւը ճայի տիգըգաթ

ԵՍՐԱՐԸ ՀԻՆՏ

— 90 —

3

ԻԲԻ ԴԵԳՐԱՐՈՒՄԵՆ

Պիւրի գըղ, տէնու իւլլէ իթտի ճէլ-
լա, թէլալ իթմէյին, չիւնքի սիգ տէ, գըգ-
գարտալըն տէրէճէսինտէ պէնիմ զարէգ
ու ատալլէթիլ միւնաթաղագ օլունգուն
նուրտան, պուրտա գալմագաղընը: Ու-
նուրտանտէք մու քի, տիւն, նիւնլընը
լուրտա Մալգօն, պանա, պիւր գաւաղըն
պիւր էրէքտէն իլիտէպիլէնի սէօլլիլին
էն ֆէնաւըն սէօլլիլ, վէ ատէթա պէնի
սէյիլիլէնիլտէն գօլմիւշ իտի:

Ահ, մաւալ, տէտի էվա, նաղիք վէ
գօրգաթ թապիւթըն պիւրպիլ ին մա-
ֆէլիլինտէ օլան պիւր սէրպէսթիլլէ, չիւ-
տա պէն էվալաւա հաղգ վիրիւրուր, չիւ-
նքի սիգտէ պիլլէ էն սիլիլիւք տիւլմէն օլ-
տուլունուրալ ալաւըն տա:

Պու սէօլլիլ իւզիլլին, բընէս սէլլա,
նաղարը տիգըգաթըն իքի կէնճ գըղար իւ-
զիլլէ է աթիլ իլլէնէրէք, պիւր միւնտէթ
սիւքիլ իթտի, վէ եիւքիւնտէ տալիլ իլէ
պէսիլմ իմարէլլիլ կէօր: իւլ, ֆաղթ
պու թէլլիլտէ, եիւքիւնտէ պիւր իլլէտագ

հասը իթմէտիլտէն պաղագ, վաշի պիւր
հէյնէթ քէսպ իթտիլտէտէ իտի:

Նիւնաթէթ միւնաթիլլա չու քէլաւարը
իւրաւ իլլէտի:

Պէնի տիլլէյինիլ, ճօրճ Մալգօն ոլլէն
թաղիլ իթտի, վէ պէն էօլլէ պիւր գաւաղ-
ընը քի, հէր քիւն պանա հաղարէթ իտէր
իսէ, տէրհալ անըն գաթիլ իւքմ օլունտու-
րալ քի ճօրճ Մալգօն տալիլ սիւնա հա-
ղարէթ իթմիշ օլունգուն իլլին, տիւնքի կէն
բընէս Տուրիլ Սաշիպէ մէքգուստէ կէօս-
թէրէք, Եիլլէ պու ատէմ, սիլլին սէվ-
տիլիլիլ Մարի Պըրթէլին նիւնլըն տըր:
Էկէր էօլիւրիլ իսթիլ, Մարի սիլլէ գա-
լաճագ տըր տէտիլլիտէ, միւնաթիլլա տէ-
րագալ պիւր գուրչուն չէքիլ: ճօրճ Մա-
ղօնու գաթիլ ու թէլլէթ իլլէմիշ տիւր:

Մարի, բընէս սիւն իսթիլլէտէ իսթիլ
պուլունտուրալ կէօրէ իտէմէլ իտի:
Պիւնաթիլլին մէքգուրէ գըղընտագ, սէյիլի-
եէնին պաւալմալընտան սօնա, ճօրճուն
սաշիլլէ գաթիլ ու թէլլէթ իտիլլիլ օլուն-
գունու գանն իլլէնէրէք, եիւքիլլէր իտէր-
լէյիլլէ պիւր աթիլ իթտի, վէ տիլլ չէքիլլէ,
եիւքիլլէտէ տալիլ էլլէրի իլլինն ալարագ,
ալաւաւա պուլաւալ:

Պատէհու ճէլլա չէօլլէ տէլլալ իլլէտի:
Էտալար Մալգօն տալիլ պանա հա-
ղարէթ իթմիշ տիւր: Անըն իլլին անըն հիւ-
մա տալիլ վիրիլլէ տիւր: Պիւնաթէն ալէյս
օ տալիլ, պիւրտէրի կիպի տիւլլէք տիւր:

Մէմուլ իթմէլ ամմա, էկէր տաճա սաղ
իսէ, պու աղաւաւտան էվլէլ վէֆաթ իտէ-
ճէր տիւր:

Պիւրի էվա, պու սէօլլէրի իլլիթիլլէլ,
ալալ ճէվալ վիրմէքէրէք, տէլլէթ վէ
մէյիլլէթիլլէ իտէլ կիպի տուրմագտա
իտի:

Ճէլլա, պու սըրաւա թէքարըն քէլաւա
տէլլալ պիլլէ,

Իլլէ գըղար, պուլաւ, գարէլ ալ-
մաղըլըն պաշալկըն տըր, վէ պիւր գալ-
սաթթ տան, ալը ինթիգաւմ նէ եօրա սիւք
իտիլլիլին անաւաճագաղըն, տէտի:

Միւնաթիլլա պու սէօլլէրի սէօլլէտիւ-
տէն սօնա, օտաւտան տիլարը շըգալ, վէ
օտաւըն գարուստէն արգաւտան սիւրիլ-
լէտի:

4

ՏՈՒՐԱՅԻՆ ՍՈՒՆԻՊ

Պուլունտան աղտէմ օգուստէն արմաղա պէ-
եան իթմիշ օլունգուն միւնաթ իտիլլէ, հէր նէ
գաւաթ բընէս ճէլլա, լաւըլլէ թալիլ
ու թէքիլլէ կէօրիւ, վէ էվթօրալըն մէ-
տէլլէթ վէ ըլլագ մէքէրի օլան պիւրիւք
էհէրիլլէն սէյիլլէթ իտէրէք, օրալար-
տա իւքեան իթմիշ իսէ տէ, եիւն բուք-
րէլլէթիլլին իթիլլաւալ պաթըլլէսին
ալալ թէք իթմիշ իտի:

Միւնաթիլլա, Գիւրաթնա իտի վաշի

մապուտա հիւրմէթ օլմագ իւզրէ, քէնտի-
լէրին մէքիւր մապուտուր արապաւըն
թէքըլլէթիլլէ ալթընա թագալլըն հաղըր
պուլունտան պիւրաթ ֆէլլալար գաւաթ
միւլթէլաւալ, վէ իթիլաւալ պաթըլլէսի-
նէ էյ հէր ճիւլթ ինտըր իտի: Հէր նէ հալ
իսէ պուլունտան սօնա վագը օլմագ
աթը լաւըլլէլա անաւալարը իլլին, օգու-
եանալընտէն, բընէս ճէլլալըն տիլլէագ
վէ թապիւթը հաղըլտա, պուլունտան էվ-
վէլ եաղըլըն օլան զարիլ, ֆաղթ սա-
հիւ մալիլալ վէ թէլլէթիլլէ իսթիլլէ
լարըն կէթիլլէթիլլէ, պիլլէ հէր հալտէ
լաղըլտէն կէօրիլլէ:

Բընէս ճէլլա, իքի կէնճ գըղարտան
միւլաւալալ իթիլլէտէն սօնա, սէրա-
եան իքի գուրչուն մէլլիլ մէսաթէտէ,
վէ պիւր սու քէնաթընտա, վէ իւշ ատէտ
պիւրիւք աղաւալարը կէօլլէթիլլէ ալթընտա օ-
լան, վէ Սիլա մապուտուրալ նալմա օ-
լարագ, իւշա իտիլլէ սիւլունտան զալէթ
միւլթէլլէ պիւր իսթիլլէթիլլէ տուրալ
կիթտի: Պու իսթիլլէթիլլէ, հէր նէ գա-
ւար քիւլլէ իտի իսէ տէ, սէրլլէթ ճիւլ-
թիլլէ, Պիւնաթիլլէ վէ գալիլալաւա պու-
լունտան էն մէլլէթ իսթիլլէթիլլէ իլլէ
րէգապէթ իտիլլէթիլլէ իտի:

Բընէս, մէլլէ պիւր պիւնալըն գարուստ-
թաւալարըն կէթիլլէթիլլէ սիւնա թալլէ
տիլլէլլէ շըգաւաղըն էնաւտէ, իւլալ գա-
րա սիւրաւալ, ֆաղթ Սիւնի տիլլէլլէ զա-

